

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	S. Gardenier	Datum	23 juni 2022
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	10173180
E-mail	stevien.gardenier@utrecht.nl	Onderwerp	MER en Armoedemonitor
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de Minima Effectrapportage (bijlage) en [de Armoedemonitor dashboard](#). In deze brief leggen we uit wat de MER en Armoedemonitor zijn, gaan we in op de belangrijkste resultaten uit beide rapporten en wat deze betekenen voor het nieuwe armoedebeleid. Ook bekijken we de resultaten in relatie tot het coalitieakkoord. Tot slot geven we een doorkijk van de planning van het nieuwe armoedebeleid.

Wat is de MER?

De Minima Effectrapportage (MER) laat zien hoeveel geld een standaard huishoudtype maandelijks overhoudt. In de berekening wordt ervan uitgegaan dat een huishouden gebruik maakt van alle regelingen (landelijk en lokaal). Op deze manier kunnen we zien hoe effectief het lokale armoedebeleid is. In de MER zijn dertien verschillende huishoudtypes doorgerekend. De berekeningen pakken door de voortdurende inflatie in werkelijkheid negatiever uit dan in deze MER is te zien. Daarom komt na de zomer nog een extra update van de cijfers. Desondanks zijn de tendensen duidelijk en zullen ook nieuwe cijfers dit beeld niet erg veranderen.

Resultaten MER

- Ten opzichte van de MER in 2020 heeft de armoede zich verdiept: meer huishoudtypes houden (nog) minder over. Dit proces blijft gaande, door de continue inflatie van de afgelopen maanden.
- Vaak is sprake van doorstroomvallen op 130% van het sociaal minimum. Dat betekent dat veel huishoudtypes met een inkomen op 130% minder besteedbaar inkomen hebben dan bij een inkomen op 120%. Dit betekent dat een hoger loon er niet voor zorgt dat een huishouden ook meer te besteden heeft. In vergelijking met 2020 komt de doorstroomval veel meer voor. Dit komt vooral door de energietoeslag. Als we de energietoeslag buiten beschouwing laten is er bij 5 onderzochte huishoudtypes een doorstroomval zichtbaar.
- We zien schrijnende situaties bij gezinnen met oudere kinderen of gezinnen met 4 kinderen. Zij komen structureel en op alle inkomensniveaus tekort om het basis- en restpakket te betalen. Ook zijn zij financieel beter af in de bijstand op 100% van het wettelijk sociaal minimum, dan met een baan met een inkomen op 130 %.
- Ouderen komen relatief goed rond in vergelijking met alle andere doelgroepen.

Wat is de Armoedemonitor?

De Armoedemonitor geeft op het niveau van wijken in aantallen aan hoe het is gesteld met armoede en schulden. Bijvoorbeeld hoeveel inwoners van een laag inkomen leven en hoe vaak onze gemeentelijke armoederegelingen gebruikt worden. Dit in tegenstelling tot de MER, die inzoomt op hoe goed een bepaald type huishouden kan rondkomen. Op verzoek van de gemeenteraad hebben we in deze Armoedemonitor een aantal thema's toegevoegd, namelijk ondernemers en energiearmoede. Bij het duiden van de cijfers van de Armoedemonitor moeten we ons realiseren dat de gebruikte CBS-cijfers van het jaar 2020 zijn. Aan de Armoedemonitor is een [online dashboard](#) verbonden, dat steeds geactualiseerd wordt op basis van meest recente cijfers. Hierin staan actuele data over armoede en schulden.

Resultaten Armoedemonitor

- In Utrecht groeien 8000 kinderen op in armoede. Dit aantal daalt licht, maar elk kind dat in armoede opgroeit is er één te veel. We weten dat opgroeien in armoede gevolgen heeft op bijna alle terreinen van het leven (mindere gezondheid, meer psychische aandoeningen, meer stress, meer eenzaamheid).
- Uit cijfers blijkt dat de verwachte boeg golf in de schuldhelpverlening tot op heden is uitgebleven. Dit wordt ook bevestigd door de cijfers van het CAK over wanbetalers van de zorgverzekering. Ook die laten een daling zien in 2021.
- Aantal huishoudens met bijstand en WW is met respectievelijk 4,6 % en 34% gedaald. Beiden zijn weer (bijna) op het niveau van voor de coronacrisis.
- Minstens 9.000 Utrechtse huishoudens hadden in 2019 te maken met energiearmoede. Dit aantal zal in 2021 en 2022 door de stijgende energieprijzen nog veel groter zijn geworden.
- Het gebruik van de armoederegelingen laten in 2021 in vergelijking met 2020 een redelijk stabiel beeld zien, ondanks corona.

Duiding in relatie tot coalitieakkoord

De resultaten zijn reden tot zorg. Beide rapporten hebben we besproken met de Armoedecoalitie en daar wordt dit herkend. Dat armoede zich verdiept en verbreedt (dus ook buiten de grenzen van ons armoedebeleid) geeft aan dat de armoedeproblematiek gegroeid is. Ook weten we, gezien de huidige ontwikkelingen in de energieprijzen en inflatie, dat armoede onder inwoners komende tijd nog verder toe zal nemen. En als armoede onder inwoners toeneemt, nemen de problemen op andere levensterreinen ook toe. Kinderen, met name oudere kinderen, worden de dupe, met alle gevolgen van dien. Het is noodzakelijk dat we in het nieuwe beleid kijken of we de meest schrijnende situaties kunnen aanpakken. Dit doen we in samenhang met de ambities en maatregelen uit het coalitieakkoord, zoals bijvoorbeeld de focus op werkende armen en kinderarmoede.

Tegelijkertijd kunnen we met de beschikbare middelen en instrumenten niet alle armoedeproblematiek oplossen. Er is volgend jaar 0,5 miljoen extra beschikbaar, oplopend naar 750 000 euro in 2024 en vanaf 2025 een miljoen. Bij de VJN 2021 is al een miljoen euro extra geld naar het armoedeprogramma gegaan om de uitvoering van het huidige beleid te bekostigen. Dit betekent dus dat we financieel scherpe keuzes moeten maken bij het nieuwe armoedebeleid, ook omdat er op dit moment geen toereikend inkomensbeleid vanuit het Rijk is. Daarom is het ook noodzakelijk dat het Rijk extra inkomensbeleid ontwikkelt. Ook verhoging van de bijstandsnormen en minimumlonen is essentieel om ervoor te zorgen dat inwoners niet door het ijs zakken. We blijven hiervoor lobbyen.

Proces

Vanaf komend najaar gaan we – op basis van de MER en de Armoedemonitor – samen met de stad en de Armoedecoalitie aan de slag met nieuw armoede- en schuldenbeleid. Het coalitieakkoord is hierbij ons kader en de beschikbare middelen zijn leidend. De focus in dit nieuwe beleidsdocument komt te liggen op de aanpak van armoede, wij zijn voornemens voor schulden hierin een apart

Burgemeester en wethouders

Datum 23 juni 2022
Ons kenmerk 10173180

hoofdstuk op te nemen. We verwachten in het eerste kwartaal van 2023 het nieuwe armoede- en schuldenbeleid aan uw raad te kunnen aanbieden.

Vooruitlopend op het nieuwe beleid, zetten wij erop in u het laatste kwartaal van 2022 een voorstel voor de besteding van de extra middelen voor 2023 aan te bieden. Zodat we zo snel mogelijk in 2023 hiermee aan de slag kunnen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,